

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Osloadvokatene AS
Att: Kristian Berge
Postboks 8913, St. Olavs plass
0028 Oslo

Norges Idrettshøgskole
v/ Klagenemnda
Postboks 4014, Ullevål stadion
0806 Oslo

Bergen, 06.05.2024
Deres ref.: 51864
Vår ref.: 24/02578 (116/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 116/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Norges Idrettshøgskole (heretter NIH) i sak 2022/07, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd under møte 28.04.2023, der vedtak fattet av klagenemnda ved NIH ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 28.04.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 116/2023 (23/00211) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd har med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NIH ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted] representert av advokat Kristian Berge ved første gangs behandling av saken. Klageren er [redacted] ved [redacted]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [redacted] [redacted] innlevert høsten 2022.

I forbindelse med sensur avdekket tekstgjenkjenningsprogrammet Ouriginal en tekstlikhet på 48 prosent mellom klagerens besvarelse og andre kilder. Likhetene knyttet seg til direkte avskrift og mindre omskrivninger av tekst. Det var videre likhet i struktur og oppbygging av avsnitt, uten at dette ble fanget opp av Ouriginal-rapporten. Klageren hadde ikke henvist til kildene underveis i teksten eller i litteraturlisten.

Klageren innga en skriftlig uttalelse (udatert). Det ble anført at likhetene som var avdekket i Ouriginal-rapporten skyldtes bruk av samme kilder og dels samme vurderingstema, og at det er begrenset hvor ulikt en kan skrive om fagstoff og pensumlitteratur. Klageren hadde henvist til alle kildene h[un] hadde benyttet, med unntak av én kilde som h[un] ikke hadde oppført i litteraturlisten ved en glipp. Vedlagt uttalelsen fulgte en oversikt over hvilke kilder klageren hadde benyttet for å besvare eksamensoppgaven.

Klagenemnda ved NIH behandlet saken i møte 16.11.2022 og 25.11.2022. Vedtak i saken ble fattet 12.12.2022. De fant det overveiende sannsynlig at klageren hadde hentet deler av besvarelsen fra andre kilder, uten at klageren hadde henvist til disse kildene. Det ble lagt avgjørende vekt på likheten som var avdekket av sensorkommisjonen ved NIH. Klagenemnda vurderte at det var sannsynlig at klageren forsettlig hadde plagiert andres tekster, men at h[un] i det minste hadde utvist grov uaktsomhet. På grunn av tvil om skyldgrad fant klagenemnda at riktig reaksjon i saken var annullering av hjemmeeksamen og utestengelse i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023.

Vedtaket ble påklaget av klagerens advokat 02.01.2023. I klagen ble det anført at klagenemnda hadde lagt til grunn feil beviskrav, og at det følger av fast praksis at beviskravet er «klar sannsynlighetsovervekt». Verken sensorkommisjonen eller klagenemnda hadde foretatt undersøkelser knyttet til kildene som ble oppgitt av klageren i besvarelsen, heller ikke etter at klageren spesifiserte hvor kildene i teksten var hentet fra. Det ble anført at studiestedet og klagenemnda kun hadde sett hen til Ouriginal-rapporten, som ga et uriktig bilde av saksforholdet og burde tillegges begrenset vekt. Saken var ikke forsvarlig utredet, og saksbehandlingsfeilen hadde betydning for vedtakets innhold, jf. fvl. §§ 17 og 42. Videre ble det anført at høstsemesteret 2022 ikke var ferdig da vedtaket ble fattet, og at klagenemnda burde vedtatt utestengelse fra og med vedtaksdato til og med 31.12.2022. Reaksjonen fastsatt av klagenemnda innebar at reaksjonen omfattet to semestre, og reaksjonsfastsettelsen var dermed strengere enn ordinær praksis.

Klagenemnda ved NIH vurderte klagen 11.01.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved NIH opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Klagerens advokat har anført at klagenemnda ved NIH har lagt til grunn at beviskravet er sannsynlighetsovervekt, selv om det følger av rettspraksis og praksis fra Felles klagenemnd at beviskravet er «klar sannsynlighetsovervekt». Felles klagenemnd viser til at det i flere tingrettsdommer er lagt til grunn at det gjelder et «skjerpet beviskrav» i utestengelsessaker etter uhl. § 4-8 tredje ledd, jf. Oslo tingretts dom fra 2016 (TOSLO-2016-154924-2). Felles klagenemnd har ved vurderingen av denne saken lagt til grunn at det gjelder et skjerpet beviskrav, hvor det kreves klar sannsynlighetsovervekt for fusk. Nemnda har uansett vurdert det slik at beviskravet ikke kommer på spissen i denne saken.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

«Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.»

Det følger av Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Norges idrettshøgskole § 40 hva som skal anses som fusk:

«§ 40. Fusk

[...] Fusk eller forsøk på fusk ved hjemmeeksamen kan være kopiering eller avskrivning av litteratur uten henvisninger, eller kopiering av andre studenters arbeid, eller fordi den åpenbart er utført av andre enn studenten [...]

Videre fremgår følgende av Retningslinjer for behandling av fusk eller forsøk på fusk ved eksamen ved NIH, punkt 1 B annet ledd:

«B. Eksamen uten tilsyn

Fusk i forbindelse med eksamen uten tilsyn kan for eksempel være

* besvarelse som helt eller delvis er utarbeidet av en annen person

[...]

* besvarelse hentet helt eller delvis fra internett, lærebok, fagbok eller liknende framstilt uten kildehenvisning og klar markering av at dette er gjengivelse/sitater, og utgitt som egen besvarelse»

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på Ouriginal-rapporten og sensorkommisjonens begrunnelse for mistanke om fusk datert 21.10.2022, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og kildene fremkommer. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet mellom klagerens eksamensbesvarelse og tre ulike kilder, hvor det er avdekket lik tekst med mindre språklige endringer. Gjennomgangen foretatt av sensorkommisjonen viser videre at det foreligger lik oppbygging av avsnitt og struktur, uten at dette ble fanget opp av Ouriginal-rapporten. Klageren har ikke henvist til de aktuelle kildene i den løpende teksten eller i litteraturlisten. Lik tekst er ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet. Etter nemndas vurdering fremstår derfor klagerens besvarelse som mer selvstendig enn det den faktisk er.

Nemnda har merket seg klagerens anførsel om at likheten mellom besvarelsene har oppstått som følge av bruk av samme kilder og dels samme vurderingstema. Felles klagenemnd bemerker at det ikke er usannsynlig at ulike besvarelser vil ha noen likheter. Likevel vurderer nemnda at likhetene som er avdekket mellom klagerens eksamensbesvarelse og de aktuelle kildene ikke alene kan tilskrives dette, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetens omfang og art.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Norges idrettshøgskole § 40.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Klagenemnda ved NIH har lagt til grunn at klageren har fusket grovt uaktsomt. Felles klagenemnd er ikke enig i klagenemndas vurdering av skyldgrad, og mener det er klart at klageren har handlet forsettlig.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og en annen kilde, jf. Ouriginal-rapporten og gjennomgangen foretatt av sensorkommisjonen 21.10.2022. De objektive funnene underbygger klagerens subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten henvisning.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Saksbehandlingen

Klagerens advokat har anført at klagenemnda ikke har sett hen til klagerens anførsler, og at saken ikke er forsvarlig utredet. Det anføres at saksbehandlingsfeilen har betydning for vedtakets innhold, jf. fvl. §§ 17 og 42.

Etter nemndas vurdering er det ikke nødvendig å ta endelig stilling til om det foreligger brudd på kravet om forsvarlig saksbehandling, da eventuelle saksbehandlingsfeil uansett har blitt reparert ved behandlingen av saken hos Felles klagenemnd. Det vises til at Felles klagenemnd som klageinstans kan prøve alle sidene av saken, jf. fvl. § 34 annet ledd.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved NIH har fattet vedtak om annullering av klagerens hjemmeeksamen og utestenging i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023.

Klagenemnda fant at klageren fusket grovt uaktsomt på hjemmeeksamen. Felles klagenemnd mener, på bakgrunn av sakens opplysninger, at klageren har handlet forsettlig. Felles klagenemnd bemerker at praksisen ved saker om forsettlig fusk er annullering og utestenging i to semestre, og mener at dette i utgangspunktet ville vært en riktig reaksjon i saken.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang ved klageinstansen – er på til sammen seks måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 11,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved NIH, og mener at

reaksjonen i alle fall ikke er for streng.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 08.05.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 08.05.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved NIH i sak 2022/07, om annullering av klagerens hjemmeeksamen og utestenging i ett semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 08.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.